

Úřad pro demokracii, lidská práva a pracovní záležitosti
Ministerstvo zahraničí USA

ZPRÁVA O DODRŽOVÁNÍ LIDSKÝCH PRÁV ZA ROK 2012

ČESKÁ REPUBLIKA

19. dubna 2013

OFICIÁLNÍ SOUHRN

Česká republika je zemí s pluralitní parlamentní demokracií. Zákonodárná moc je dána dvoukomorovému parlamentu, který tvoří poslanecká sněmovna a senát. Hlavou státu je prezident, který jmenuje premiéra z majoritní politické strany nebo z koalice. V roce 2013 bude prezident zvolen přímou všeobecnou volbou na pětileté období. Dříve volil prezidenty každých pět let parlament. V roce 2008 zvolil dvojkomorový parlament Václava Klause jako prezidenta na druhé funkční období. Volby do poslanecké sněmovny konané v roce 2010 byly považovány za svobodné a spravedlivé, stejně jako volby do jedné třetiny křesel v senátu konané v říjnu 2010. Řízení bezpečnostních sil bylo v rukou civilních úřadů.

Během roku byla společenská diskriminace romské populace země vážným problémem a ochránci lidských práv kritizovali úsilí vlády o její řešení jako nedostatečné. Oficiální korupce zůstává problémem navzdory snahám o vynucování práva.

K dalším problémům týkajícím se lidských práv patřila přeplněnost věznic, násilí proti ženám, sexuální a jiné zneužívání dětí, antisemitismus, obchodování s lidmi, zejména pro nucené práce a pracovní vykořisťování, a diskriminace členů odborových organizací a migrujících pracovníků.

Vláda podnikala kroky ke stíhání a trestání veřejných činitelů, kteří se dopustili zneužití pravomoci, a to jak v bezpečnostních službách, tak i v jiných orgánech vlády, ale existovaly přitom ostrůvky beztrestnosti.

Dodržování práv na integritu osobnosti, včetně ochrany před následujícím:

a. Svévolné nebo nezákonné zbavení života

Nebyly žádné zprávy o tom, že by vláda nebo její představitelé během roku spáchali svévolná nebo nezákonná zbavení života.

b. Zmizení osob

Politicky motivovaná zmizení osob, únosy ani případy rukojmích nebyly hlášeny.

c. Mučení a další kruté, nelidské nebo ponižující zacházení nebo trestání

Zákon takové postupy zakazuje a během roku nebylo hlášeno jejich použití vládními zástupci.

I když vládní orgány zrušily v roce 2004 používání sítí a klecí u lůžek v zařízeních dlouhodobé péče, stále se používaly v psychiatrických léčebnách. V lednu spáchal pacient psychiatrického ústavu sebevraždu oběšením na síti u lůžka.

Komisař pro lidská práva odhadoval, že ročně dochází k chirurgické kastraci u dvou až tří uvězněných pachatelů sexuálně motivovaných trestných činů. V dubnu vstoupil v platnost nový zákon o zdravotnictví, který fakticky snížil počet chirurgických kastrací uvězněných pachatelů sexuálně motivovaných trestných činů zpřísněním pravidel této praxe; kastrace se například mohou provádět pouze na základě písemné žalosti osoby a se souhlasem odborné komise. Tento nový zákon také uvádí, že podstoupení chirurgické kastrace neopravňuje uvězněného pachatele sexuálně motivovaných trestných činů k propuštění. V lednu předložilo Ministerstvo zdravotnictví a komisař pro lidská práva vládě zprávu o této praxi s doporučením pokračovat v sledování této situace další tři roky. V únoru doporučila Rada pro lidská práva české vlády, aby se poskytlo ex-gratia odškodnění žen sterilizovaných bez jejich plně informovaného souhlasu v letech 1971 až 1991. Většina žen, které měly nárok na odškodnění, byla romského původu. V České republice je promlčecí lhůta pro podávání žaloby v těchto případech tři roky. Rada doporučila, aby byly odškodněny ty ženy, které neměly dostatečnou příležitost získat náhradu prostřednictvím soudů. Zmocněnec pro lidská práva na základě analýzy možností odškodnění Ministerstva spravedlnosti doporučil, aby Ministerstvo zdravotnictví připravilo návrh zákona, kterým by se vytvořil mechanismus pro odškodňování.

Podmínky ve věznicích a celách předběžného zadržení

Přeplnění věznic a nedostatečný počet personálu byly hlavní problémy systému věznic a vedly k nehygienickým podmínkám a bezpečnostním rizikům. Český helsinský výbor uvedl, že pokračující přeplnění věznic je problém, i když došlo k otevření nových věznic a tím ke zvýšení celkové kapacity.

Fyzické podmínky: Uprostřed srpna vězeňská populace dosáhla 23 201 osob, neboli 111 procent stanovené kapacity 20 844 vězňů. Zařízení pro osoby zadržené před odsouzením byly obsazeny na 98 procent stanovené kapacity. Zařízení pro odsouzené vězně vykonávající trest byly obsazeny na 113 procent stanovené kapacity. Vysoká míra recidivity, zejména u osob, které spáchaly málo závažné trestné činy, zhoršovala přeplnění věznic.

Z celkového počtu zadržených a vězněných osob bylo uprostřed srpna 469 žen a 170 mladistvých. Osob obojího pohlaví, zadržovaných odděleně před konáním soudního procesu, bylo 10 procent z celkového počtu. Mladiství nebyli vězněni s dospělými. Nebyly hlášeny případy horších podmínek ve věznicích pro ženy než pro muže.

Během prvních sedmi měsíců v roce došlo k pěti úmrtím ve věznicích a k jednomu ve vazbě. Ke všem těmto úmrtím došlo z přirozených důvodů. Vězni měli přístup k pitné vodě, ale nedostatek horké vody byl hygienický problém, protože každodenní horké sprchy byly povoleny pouze vězňům, kteří pracují. Všichni ostatní vězni měli povoleny horké sprchy pouze jednou týdně.

Český helsinský výbor hlásil zvýšený počet stížností týkajících se přístupu ke zdravotní péči. Vězni musí platit poplatek 30 korun (1,60 dolaru) za každou návštěvu u lékaře a za každý předpis, kromě poplatků zdravotního pojištění. Podle tohoto výboru se v některých případech, kdy vězni tento poplatek nezaplatili, vězeňští lékaři odmítli poskytnout jim péči.

Správa: Nebyly hlášeny žádné případy nedostatečného vedení záznamů ve vězeňském systému. Zákon umožňuje domácí vězení a alternativní tresty jakožto prostředky snížení přeplněnosti věznic. K srpnu bylo domácí vězení použito u 132 případů. Ministerstvo spravedlnosti ověřovalo nové elektronické náramky pro osoby potrestané domácím vězením se záměrem zvýšit použití těchto zařízení u alternativních trestů v budoucnosti. V jednotlivých věznicích nebyli ombudsmeni, ale Úřad ombudsmana vyšetřoval stížnosti vězňů z celého systému.

Vězni i zadržení měli přiměřený styk s návštěvníky (tři hodiny týdně) a byly jim povoleny návštěvy bohoslužeb. Úřady povolily vězňům i zadrženým podávat stížnosti k úřadu ombudsmana bez cenzury a ombudsman kromě systematických kontrolních návštěv vyšetřoval oprávněné stížnosti na nelidské podmínky. V prvních šesti měsících navštívili představitelé ombudsmana 16 lokalit, včetně vězení a policejních stanic, aby monitorovali podmínky v celách. Dohled nad systémem věznic má ministerstvo spravedlnosti, které také během roku konalo ve věznicích inspekce.

Monitorování: Vlášda umožnila nezávislé monitorování podmínek ve věznicích místními a mezinárodními skupinami pro lidská práva a médii, jako Helsinským výborem a Výborem pro prevenci mučení Rady Evropy i sdělovacími prostředky.

d. Svévolné zadržení nebo uvěznění

Zákon svévolné zadržení a uvěznění zakazuje a stát obecně tyto zákazy dodržoval.

Úloha policie a bezpečnostního aparátu

Celostátní policie, která podléhá Ministerstvu vnitra, je zodpovědná za prosazování zákona a udržování veřejného pořádku. Nově vytvořená Generální inspekce bezpečnostních sborů při Úřadu vlády dohlíží na policejní, celní a vězeňské služby a je zodpovědná za vyšetřování údajných případů pochybení policie. K září pracovalo v celé zemi 335 inspektorů. Inspektoři vyšetřují případy pochybení a také provádějí „zkoušky zodpovědnosti“, neboli tajné policejní akce, aby dopadli pachatele při činu.

Korupce zůstává problémem u orgánů vynucování práva. Podle nového inspektorátu je nejběžnějším typem korupce u domácích policejních sil prosté podplácení, jako například u dopravních policistů vyžadujících úplatek při zastavení řidiče. Dne 13. srpna byli bývalí policisté z jižní Moravy obviněni z vydírání podnikatelů v Brně. Údajně byli součástí vyděračského gangu, který donucoval místní podnikatele k placení peněz za ochranu pod hrozbou násilí a falešného obvinění z trestných činů.

V dubnu 2011 vytvořilo Ministerstvo vnitra funkci policejního ombudsmana v souladu s vládní strategií boje proti korupci v letech 2011 a 2012. Tento nový ombudsman slouží jako prostředník v rámci ministerstva a všichni policisté a hasiči zaměstnaní pod ministerstvem se na něj mohou obracet s podezřeními na možná pochybení nebo nepřístojné činnosti. V praxi se tento úřad využíval pouze pro řešení interních sporů, jako například nesouhlasu s platem nebo stížností ohledně nepřístojné praxe náboru a propouštění.

Zatčení a zacházení ve vazbě

Ve většině případů policie zatýká osoby obviněné z trestných činů na základě zatykačů, které vydávají soudci. Zatčení bez zatykače je povoleno jen tehdy, pokud se policie domnívá, že došlo k trestnému činu, který je možno stíhat, když se zatčení považuje za nezbytné, aby se předešlo dalším trestným činům nebo zničení důkazů, v zájmu ochrany podezřelého nebo v případě, že tato osoba odmítla uposlechnout příkazů policie k odchodu.

Police musí předat osobu zatčenou na základě zatykače do 24 hodin soudu. Soudce má pak dalších 24 hodin na to, aby rozhodl, zda zadržení osoby prodlouží. Podezřelé osoby zadržené bez zatykače musejí být neprodleně informovány o důvodu jejich zadržení, musí být proveden jejich výslech, a musejí být buďto do 48 hodin propuštěny, nebo předány soudu. Jestliže jsou zadržené osoby předány soudu, soudce musí rozhodnout, zda vůči nim vznesou obvinění, do 24 hodin. Pouze osoba, které bylo sděleno obvinění z trestného činu, může být držena ve vazbě delší období.

Zákon stanoví možnost kauce, která je vyloučena v případě závažných trestných činů nebo v případě, že hrozí ovlivňování svědků. Obžalovaný v trestní věci má právo vyžádat si právního zástupce okamžitě po zatčení. Pokud si obžalovaný nemůže dovolit právníka, poskytne mu ho stát. O tom, zda poplatky za advokáta budou částečně nebo plně hrazeny státem, rozhodne soud. Úřady tato práva v praxi dodržovaly.

Vazba v přípravném řízení: Podle zákona může vazba v přípravném řízení trvat maximálně dva roky, s výjimkou „zvláště závažných“ trestných činů. Podezřelá osoba smí kdykoli požádat vyšetřující orgány o propuštění z vazby. Průměrná doba vazby v přípravném řízení v roce 2011 byla 100 dní.

Amnestie: Prezident udělil milost z humanitárních důvodů 24 osobám za rok 2011 a 13 osobám za prvních sedm měsíců roku 2012.

e. Odepření spravedlivého veřejného soudního procesu

Zákon zaručuje nezávislost soudnictví a vláda všeobecně nezávislost soudů v praxi dodržovala. Kvalita soudních jednání se zvýšila a průměrná délka vyšetřování a stíhání se zkrátila. V první polovině roku vyžadovala prokuratura na úrovni okresu průměrně 47 dní a na úrovni kraje 314 dní na rozhodnutí, zda případ podá k soudu. V první polovině roku byla průměrná délka trestního stíhání 192 dní na úrovni okresu a 687 dní na úrovni kraje.

Úřady ve většině případů respektovaly příkazy soudu a vykonávaly soudní rozhodnutí.

Soudní procesy

Zákony stanoví právo na spravedlivý soud a nezávislé soudnictví toto právo obecně uplatňovalo.

Obžalovaní požívají presumpci nevinny a mají právo být informováni rychle a podrobně o obviněních vznesených proti nim. Jednání soudů jsou veřejná. Systém porot se nevyužívá. V závažných případech rozhoduje o vině či nevině obžalovaného soudní senát, zatímco méně závažné případy projednává samosoudce. U soudů na úrovni okresu sestává senát z jednoho profesionálního soudce, který senátu předsedá, a dvou laických soudců vybraných mezi veřejností. Odvoláními a případy zahajovanými u krajských soudů se zabývají pouze profesionální soudci. Obžalovaní mají právo radit se s advokátem; obžalovaným, kteří si nemohou ho dovolit, poskytuje stát zdarma advokáta ex offo. Obžalovaní mají právo být přítomni na jednání soudu, konfrontovat osoby svědčící proti nim a sami navrhnout svědky a předkládat důkazy. Obžalovaní a jejich advokáti mají právo nahlédnout do důkazních materiálů vlastněných vládou, které se jejich případu týkají. Odsouzené osoby mají právo na odvolání.

Politici vězni a osoby zadržené z politických důvodů

Neobjevily se žádné zprávy o věznicích nebo osobách zadržovaných z politických důvodů.

Občanskoprávní řízení a nápravy

Ústava zakotvuje oddělené, nezávislé soudnictví v občanskoprávních věcech a občané mají možnost podávat žaloby u soudů a domáhat se odškodnění za porušování lidských práv nebo požadovat, aby porušování lidských práv bylo zastaveno. K dostupným nápravám patří peněžité odškodnění, spravedlivý opravný prostředek a zastavení škodlivého jednání. Navrhovatelé se mohou proti nepříznivým rozsudkům odvolat k Evropskému soudu pro lidská práva (ESLP). K dispozici jsou také správní nápravná opatření.

Rozhodnutí krajských soudů týkající se lidských práv

V prvních osmi měsících roku vydal ESLP pět rozhodnutí proti vládě. Česká republika se podrobila většině, avšak nikoli všem rozsudkům ESLP.

V červenci roku 2011 vydal Výbor ministrů Rady Evropy, který je zodpovědný za dohled nad prosazováním rozsudků ESLP, *Třetí názor poradního výboru o České republice*. Tento názor vyzval k okamžitému zvýšení úsilí v boji proti všem formám netolerance, rasismu a xenofobie a k prosazení dalších zákonodárných opatření a zásad v boji proti rasistickým projevům, zejména proti občanům romské

národnosti, včetně sdělovacích prostředků a politické arény. Vyzval také k okamžitému odstranění praktik, které vedou k pokračující segregaci romských dětí ve škole a znásobení úsilí o nápravu všech nedostatků, kterým romské děti čelí ve školství. Vyzval k ustavení místních výborů pro národní menšiny v obcích, kde to místní podmínky dovolují.

Restituce majetku

Několik zákonů schválených mezi rokem 1990 a 2000 upravuje restituci soukromého majetku zabaveného v době komunistického režimu i restituci židovského majetku nebo odškodnění za židovský majetek zabavený v době nacismu. Třebaže bylo během roku nadále možné podávat žádosti o navrácení uměleckých děl zabavených nacistickým režimem, lhůta pro podávání žádostí o navrácení ostatních druhů majetku je však už promlčena.

f. Svévolné zasahování do soukromí, rodiny, do domovní svobody a do listovního tajemství

Zákon takové jednání zakazuje a stát tyto zákazy v praxi obecně dodržoval.

Oddíl 2. Dodržování občanských svobod, včetně následujících:

a. Svoboda projevu a svoboda tisku

Zákon předepisuje svobodu projevu a tisku a vláda tato práva v praxi obecně dodržovala. Nezávislé sdělovací prostředky, efektivní soudnictví a fungující demokratický politický systém společně zaručovaly svobodu projevu a svobodu tisku. Zákon však umožňuje určité výjimky z těchto svobod, například u „nenávislných projevů“, popírání holocaustu a popírání zločinů komunistické éry.

Svoboda projevu: Zákon požaduje u osob, které popírají zločiny komunistické éry nebo nacistického holocaustu tresty odnětí svobody od šesti měsíců do tří let. Projevy podněcující nenávisť na základě rasy, náboženského vyznání, třídní příslušnosti, národnosti nebo příslušnosti k jiné skupině jsou rovněž nezákonné a hrozí za ně trest odnětí svobody až na tři roky.

V lednu zmírnil Krajský soud v Brně rozsudky proti šesti členům nyní zakázané Dělnické strany (DS), kteří byli odsouzeni za „nenávislné projevy“ při prvomájové demonstraci v roce 2009. Soudce prohlásil, že pokuty udělené těmto šesti osobám byly v rozporu se zákonem, ale potvrdil jejich podmíněné tresty.

V srpnu odmítl Nejvyšší soud odvolání proti kontroverznímu rozsudku proti řidiči autobusu Romanu Smetanovi, který byl v roce 2010 odsouzen za poškození více než 30 volebních plakátů na městských autobusech v době předcházející všeobecným volbám. Soud dospěl k závěru, že Smetanovy činy překročily hranice svobodného projevu, představovaly poškození majetku, a odsoudil ho k pokutě a 100 dnům obecně prospěšné činnosti. Smetana odmítl vykonávat obecně prospěšnou práci, což vedlo soud k uložení trestu odnětí svobody na 100 dní. Tento případ vyvolal celostátní pozornost sdělovacích prostředků a řada nevládních organizací i veřejných činitelů tvrdila, že rozsudek byl nadměrně tvrdý a potenciálně politicky motivovaný. Případ vyvolal rozsáhlou veřejnou debatu o mínění svobodného projevu a vlivu politiky na rozhodování soudů.

Svoboda tisku: Nezávislé sdělovací prostředky aktivně vyjadřovaly rozmanitou škálu názorů bez omezení.

V lednu uložila policie redakci týdeníku *Respekt* pokutu ve výši 10 000 korun za to, že odmítla uvést zdroj dokumentů týkajících se vyšetřování korupce, do níž byl zapojen bývalý ministr životního prostředí. Časopis se proti této pokutě odvolal.

V září vydal Ústavní soud rozhodnutí, podle kterého byla policejní razie v kancelářích zpravodajské redakce České televize v březnu 2011 protiústavní. Maskovaní policisté pátrali v kancelářích po zpravodajských informacích týkajících se kontroverzního odvolání bývalého náčelníka výzvědných služeb. Soud rozhodl, že protože policisté nevyčerpali jiné prostředky pro zajištění těchto informací, prohlídka v kancelářích oddělení zpravodajství bylo protiústavní.

Svoboda internetu

Neobjevila se žádná vládní omezení v přístupu k internetu, ani důvěryhodné zprávy o tom, že by vláda monitorovala elektronickou poštu nebo internetová diskusní fóra bez nařízení soudu. Jednotlivci i skupiny měli možnost se zapojit do vyjadřování názorů prostřednictvím internetu a elektronické pošty. Podle Českého statistického úřadu používalo během roku internet přibližně 70 procent osob v zemi.

Akademická svoboda a kulturní akce

Nedošlo k žádným omezením akademické svobody nebo kulturních akcí.

b. Svoboda pokojného shromažďování a svoboda sdružování

Zákon předepisuje svobodu pokojného shromažďování a svobodu sdružování a stát tato práva v praxi obecně dodržoval.

Svoboda shromažďování

Zákon předepisuje svobodu shromažďování a stát tato práva v praxi obecně dodržoval. Vláda může zákonným způsobem omezit nebo zakázat shromáždění, včetně pochodů, demonstrací a koncertů, jež propagují nenávist nebo netoleranci, staví se za potlačování osobních práv nebo ohrožují bezpečnost účastníků. Účastníci protestů musejí mít k demonstracím povolení, avšak policie obecně nezasahovala proti spontánním, pokojným demonstracím.

Podle tohoto zákona se náboženská seskupení mohou sdružovat bez předchozího povolení úřadů. K takovým shromážděním došlo během roku několikrát jako protestním akcím proti již povoleným demonstracím. I když tento zákon nestanoví, která shromáždění mají přednost, pokud dochází současně ke dvěma nebo třem, nedošlo během roku k žádným vážným sporům v této záležitosti.

Svoboda sdružování

Ústava a zákon zaručují svobodu sdružování a i když stát toto právo v praxi obecně dodržoval, zákon vyžaduje, aby se organizace, sdružení, nadace a politické strany zaregistrovaly u orgánů místní správy nebo Ministerstva vnitra. Skupiny, které podněcují nenávist na základě rasy, třídní příslušnosti, národnosti nebo jiné skupinové příslušnosti či které používají zakázané symboly, mohou být rozpuštěny nebo zakázány soudem nebo jim ministerstvo vnitra může odmítnout registraci.

Malé muslimské obce v Hradci Králové a v Brně i nadále čelily odporu představitelů místní samosprávy proti jejich plánům na založení nebo rozšíření mešit. Islámská nadace v Brně hlásila, že místní představitelé Křesťanskodemokratické strany se stavěli proti plánovanému rozšíření této organizace v novinových úvodnicích.

c. Svoboda náboženského vyznání

Viz Mezinárodní zpráva o náboženské svobodě za rok 2010 (*International Religious Freedom Report*) na internetových stránkách www.state.gov/j/drl/irf/rpt.

d. Svoboda pohybu, vnitřní uprchlíci, ochrana uprchlíků a osob bez státní příslušnosti

Ústava a zákon zaručují svobodu pohybu uvnitř země, svobodu cestování do zahraničí, svobodu emigrace i repatriace, a stát obecně tato práva v praxi dodržoval. Vláda spolupracovala s Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) a dalšími humanitárními organizacemi při poskytování ochrany a pomoci vnitřně vysídleným osobám, uprchlíkům, žadatelům o azyl, osobám bez státní příslušnosti a dalším potřebným osobám.

Ochrana uprchlíků

Poskytování azylu: Zákon zaručuje poskytnutí azylu nebo udělení statutu uprchlíka a vláda zavedla systém pro poskytování ochrany uprchlíkům. Některé nevládní organizace však hlásily problémy s délkou procesu vyřizování žádostí o azyl a s kvalitou některých rozhodnutí.

Bezpečné země původu a tranzitní země: Ministerstvo vnitra na základě zákona přijímá žádosti o azyl od osob přijíždějících ze zemí pokládáných podle zákona za bezpečné nebo projíždějících těmito zeměmi. Tyto žádosti se obvykle odmítají, ale úřady rozhodují o všech případech jednotlivě a mohou je ve výjimečných případech schválit. Vláda aplikuje dublinská nařízení II při rozhodování o tom, které členské státy EU jsou příslušné pro rozhodování o žádosti o azyl. Během roku neexistovaly žádné zprávy ani stížnosti týkající se zásad bezpečné země původu nebo tranzitní země.

Zneužívání uprchlíků: Zákon umožňuje vládě zadržet žadatele o azyl, kteří se pokoušejí vstoupit do země na mezinárodním letišti, po dobu až 120 dní. Toto opatření postihlo zejména žadatele, kteří neměli doklady totožnosti.

Trvalá řešení: Program přesídlení na základě dohody mezi vládou a úřadem UNHCR pokračoval *ad hoc*. Ke konci srpna bylo projednáváno přesídlení 30 barmských uprchlíků z Malajska.

Dočasná ochrana: Česká republika poskytuje „dodatečnou ochranu“ osobám, které nesplňují zákonná kritéria pro statut uprchlíků, ale které se nemohou vrátit do své země původu kvůli reálnému riziku vážné újmy. Podle směrnic EU mají mít osoby, kterým byla udělena dočasná ochrana, nárok na povolení k dočasnému pobytu, cestovní dokumenty, pracovní povolení a rovný přístup k zdravotní péči a k bydlení. Během první poloviny roku poskytly úřady dočasnou ochranu 78

osobám. V roce 2011 byla dočasná ochrana poskytnuta 270 osobám. Dočasná ochrana, která je také k dispozici na základě zákonů EU, byla v roce 2011 poskytnuta 261 osobám a v prvních sedmi měsících tohoto roku 95 osobám.

Ministerstva zdravotnictví, vnitra, obrany a zahraničních věcí i nadále provozovala společný program evakuace ze zdravotních důvodů a poskytla zdravotní péči civilistům, převážně dětem, z konfliktních zón nebo z jiných oblastí, kde nebyla k dispozici dostatečná zdravotní péče. Během roku se péče v České republice dostalo civilistům z Barmy, Sýrie, Libye a Japonska.

Oddíl 3. Dodržování politických práv: Právo občanů měnit vládu

Ústava a zákony dávají občanům právo měnit pokojnou cestou vládu a občané toto právo v praxi využívali prostřednictvím pravidelných, svobodných a spravedlivých voleb na základě všeobecného hlasovacího práva.

Volby a zapojení do politiky

Nedávné volby: V roce 2010 se v zemi konaly volby do poslanecké sněmovny. V říjnu se konaly volby do jedné třetiny křesel v senátu a do místních samospráv. Místní i mezinárodní pozorovatelé považovali oboje volby za svobodné a spravedlivé.

Účast žen a menšin: V poslanecké sněmovně, která má 200 křesel, bylo zastoupeno 44 žen, včetně předsedkyně, a v senátu, který má 81 křesel, bylo 14 žen. V kabinetu vlády, která má 15 členů, byly dvě ženy. Šedesát jedna procent soudců byly ženy, včetně čtyř žen v Ústavním soudu, který má 15 členů (dvě křesla byla prázdná). Ze 13 krajských hejtmanů byly dvě ženy.

Jeden ze soudců Ústavního soudu České republiky byl etnický Slovák. Několik málo Romů z odhadované dvoustetisícové romské populace v zemi se zapojilo do politického života. Příslušníci romského etnika nebyli mezi poslanci parlamentu, nestáli v čele žádného ministerstva ani nebyli členy Nejvyššího soudu ČR. Několik Romů bylo jmenováno do národních a krajských poradních výborů pro romské otázky.

Představitelé 12 národních menšinových skupin byli členy Vládní rady pro národní menšiny, poradní skupiny zahrnující vládní představitele, která má 31 členů. Každá menšinová skupina může do této rady jmenovat až tři představitele.

Oddíl 4. Korupce a nedostatek transparentnosti ve vládě

Zákon stanoví trestní postih za korupci státních úředníků. Ne vždy však stát zákon účinně uplatňoval a státní úředníci se někdy dopouštěli korupčního jednání beztrestně.

K nepříliš častému stíhání zkorumpovaných osob ve vysokých funkcích přispěly faktory jako nedostatečné zákony vyžadující zveřejňování původu majetku, užívání anonymních obligací neuvádějících jména vlastníků, neúčinná pravidla řídicí financování a lobbistickou činnost volebních kampaní a politických stran, absence předpisů na ochranu osob oznamujících nezákonnou činnost a ochranu státních zaměstnanců proti politickým tlakům, politický tlak na státní zástupce, jejichž účelem je mařit vyšetřování, a omezený počet zkušených vyšetřovatelů na krajských úrovních.

Během roku podnikl stát několik kroků k prevenci korupce a boje proti ní. Národní strategie boje proti korupci z let 2011-12 zavazuje vládnoucí koaliční strany k přijetí zákonů, které by se zabývaly nedostatky uvedenými výše, i když proces plnění této strategie byl nevyrovnaný. Vláda také prosadila podstatné reformy předpisů pro zadávání veřejných zakázek určených ke zlepšení transparentnosti veřejných tendrů, rozšíření rozsahu aplikace zákona a snížení prahu pro aplikaci pravidel týkajících se tendrů. Novela návrhu zákona uvedená v parlamentu však odstranila některé státem vlastněné podniky z působnosti tohoto zákona. Zákon zavádějící firemní zodpovědnost za trestné činy vstoupil v platnost 1. ledna.

Policejní útvar pro odhalování korupce vyšetřoval údajné případy korupce, které se týkaly vysoce postavených státních úředníků a významných případů na krajské a místní úrovni a vyšetřoval také soukromé osoby a společnosti nařčené z korupce. Pravidelné policejní útvary se zabývaly vyšetřováním případů na nižších úrovních. Podle Ministerstva vnitra policejní orgány v první polovině roku vyšetřovaly 83 případů podplácení (60 případů nabízení úplatku, 17 případů přijetí úplatku a šest případů nepřímého úplatku) a provedly vyšetřování 36 veřejných činitelů podezřelých ze zneužití pravomoci, což znamenalo zvýšení oproti předchozímu roku. Podle Ministerstva spravedlnosti odsoudily soudy 37 veřejných činitelů za trestné činy spojené se zneužitím pravomoci, z nichž dva byli odsouzeni k trestu odnětí svobody, 33 bylo propuštěno na zkušební období a dvěma byla udělena pokuta. Z 60 veřejných činitelů odsouzených za trestné činy spojené s korupcí (11 za přijetí úplatku, 45 za nabídnutí úplatku a čtyři za nepřímý úplatek) jich bylo pět odsouzených k trestu odnětí svobody a 48 bylo propuštěno na zkušební období.

Ostatní dostali pokutu nebo jim byla zakázána budoucí veřejná činnost. Od ledna do července vyšetřoval specializovaný protikorupční policejní útvar, který je zodpovědný za vysokoprofilové korupční případy, 79 případů korupce veřejných činitelů. Vyšetřovatelé dovedli do konce 12 případů, které se týkaly 46 osob, a předaly je ke stíhání. Zabavili také majetek v hodnotě 335 milionů korun.

Tisk přinášel další zprávy o údajné korupci.

Došlo k zatčení a odsouzení několika osob v souvislosti s fondy EU a distribuce EU fondů byla v červnu pozastavena kvůli účetním problémům. V červenci byl bývalý ředitel Severozápadní krajské rady, subjektu zodpovědného za distribuci fondů EU v Libereckém a Ústeckém kraji, usvědčen a odsouzen k trestu odnětí svobody na sedm a půl roku a pokutu ve výši 750 000 korun za přijímání úplatků v souvislosti s udělením fondů EU. Šest dalších osob bylo odsouzeno na základě podobných žalob.

V květnu zatkla policie hejtmana Středočeského kraje, Davida Ratha, když u sebe měl údajných sedm milionů korun úplatku v krabici od vína. Rath, člen parlamentu a bývalý ministr zdravotnictví, údajně přijal tento úplatek v souvislosti s udělením zakázky na rekonstrukci zámku. Poslanecká sněmovna zbavila Ratha imunity v červnu a Rath zůstal ve vazbě, kde čekal na soudní proces.

V dubnu byla zrušena jediná protikorupční horká linka, na níž mohli občané ohlašovat podezření. Tuto horkou linku financovalo Ministerstvo vnitra a provozovala ji nevládní organizace Oživení. Pracovníci ministerstva tvrdili, že horká linka byla neefektivní a že byla zrušena v rámci úspor v rozpočtu. Nevládní organizace proti tomuto kroku protestovala tvrzením, že v současné vládě je málo politické vůle k boji proti korupci.

Nadále byla vznášena důvěryhodná obvinění z korupce v justici, zejména v souvislosti s konkurzním řízením a trestním finančním řízením.

Zákon zaručuje přístup veřejnosti k informacím o činnosti vlády a vláda obecně tento přístup v praxi občanům i jiným subjektům, včetně zahraničních sdělovacích prostředků, poskytovala. Nevládní organizace však hlásily rostoucí počet zamítnutí, zejména u žádostí o informace o platech veřejných činitelů, veřejných zakázkách a dalším využívání veřejných financí. Během roku se dostalo před soud několik žádostí týkajících se přístupu veřejnosti k informacím a soudy byly obecně k žádostem navrhovatelům vstřícné. Soudní rozhodnutí však byly prosazovány jen

tehdy, když se od konkrétních institucí požadovaly konkrétní informace, a obecně nebyly prosazovány v případě nekonkrétních rozhodnutí.

Zákon ukládá zákonodárcům, členům vlády a dalším vybraným veřejným činitelům povinnost každoročně podávat finanční prohlášení o majetku. V roce 2011 byla zavedena ústřední webová stránka, kde byly veřejnosti dostupná tato prohlášení, ale přístup zůstal obtížný, protože vyžadoval časově omezené heslo vydávané oddělením daného činitele. Informace měly tendenci ke všeobecnosti a postrádaly podrobnosti. Ohlašovat se musí pouze majetek získaný po nástupu do veřejné funkce. Za kontrolu informací zaměstnanců výkonných orgánů je zodpovědný Nejvyšší kontrolní úřad, i když v praxi se prohlášení ověřovala jen vzácně. Majetková prohlášení zákonodárců spadají do pravomoci parlamentu a v praxi se neověřovala.

Oddíl 5. Postoj státu k vyšetřování údajného porušování lidských práv vedenému mezinárodními a nevládními organizacemi

Řada domácích i mezinárodních skupin zabývajících se lidskými právy všeobecně fungovala bez vládních omezení a vyšetřovala i publikovala svá zjištění týkající se případů porušování lidských práv. Představitelé vlády s nimi často spolupracovali a byli vstřícní vůči jejich stanoviskům.

Státní orgány zodpovědné za dodržování lidských práv: Představitelé úřadu ombudsmana pravidelně navštěvovali vládní instituce a soukromá zařízení s omezením pobytu pro obyvatele (tj. vězení, sirotčince a domovy pro seniory), kde zkoumali zacházení s jednotlivci a sledovali dodržování základních práv. Kromě zpráv týkajících se speciálních zájmových témat vydával úřad ombudsmana čtvrtletní a výroční zprávy o činnostech úřadu. Úřad svou funkci vykonával bez zásahů vlády nebo politických stran, měl odpovídající zdroje a jeho působení bylo považováno za efektivní. V prvních šesti měsících roku obdržel ombudsman 4 185 stížností, z nichž se 160 týkalo vězení, policie a ozbrojených složek. Z celkového počtu spadalo 61 procent stížností pod mandát tohoto úřadu. Ve stejném období přijala informační horká linka 2 765 hovorů spočívajících ve vyžádání jednoduché rady. V roce 2011 zahájil ombudsman 856 šetření na základě stížnosti a 49 případů z vlastní iniciativy svého úřadu.

Nevládní organizace kritizovaly rozhodnutí státu z roku 2010 o změně ministerstva na výbor s tvrzením, že to naznačuje nezájem vlády o otázky lidských práv. Osoby z vládních kruhů potvrdily, že tato funkce je slabá a nedostatečně financovaná.

Oddíl 6. Diskriminace, společenský útlak a obchodování s lidmi

Zákon zakazuje diskriminaci na základě pohlaví, věku, tělesného postižení, rasy, etnického původu, národnosti, sexuální orientace, náboženského vyznání nebo osobního přesvědčení. Stát však tato ustanovení účinně nevynucoval. I nadále docházelo k významnému společenskému útlaku některých menšin, včetně Romů.

Ženy

Znásilnění a domácí násilí Zákon zakazuje znásilnění, včetně znásilnění mezi manželi, a stanoví trest odnětí svobody od dvou do patnácti let. Stát tato opatření účinně vynucoval. Přestože se odborníci domnívají, že případy znásilnění nejdou dostatečně hlášeny, konstatují stoupající trend v počtu pachatelů odsouzených za znásilnění. Tento trend připisují zlepšenému školení policie, veřejným osvětovým kampaním a větší součinnosti mezi policií a nevládními organizacemi. Za prvních šest měsíců roku bylo ohlášeno 382 znásilnění, z nichž bylo prošetřeno 209. Soudy odsoudily 104 pachatelů, z nichž bylo 49 odsouzeno k trestu odnětí svobody. Ostatní dostali podmíněné tresty na zkušební dobu. V roce 2011 bylo hlášeno 675 případů znásilnění. Orgány vyšetřovaly 405 z těchto případů, přičemž 181 pachatelů bylo odsouzeno. 99 osob byla odsouzeno k trestu odnětí svobody a ostatní pachatelé dostali podmíněné tresty.

Odborníci se domnívají, že násilí vůči ženám je rozšířenější, než naznačují počty případů hlášených úřadům, a to kvůli stigmatu spojenému s oznámením takového zneužití. Nevládní organizace uvádějí, že násilí proti ženám je obzvláště nedostatečně hlášeno mezi imigranty, u nichž oběti často obávají ztráty přistěhovaleckého povolení nebo žijí v odlišném kulturním prostředí. Nedostatečné ohlašování násilí proti ženám bylo zejména časté v ukrajinském, azerském, litevském a mongolském prostředí. Nevládní organizace také hlásily rostoucí počet případů násilí proti seniorům, u kterých je také tendence k nedostatečnému ohlašování.

Domácí násilí lze postihovat nepodmíněným trestem odnětí svobody až na tři roky, v případě přitěžujících okolností i delším. Policie získala pravomoc vykázat pachatele dopouštějícího se domácího násilí z domova až na deset dní. Nevládní organizace Bílý kruh bezpečí hlásila, že za prvních sedm měsíců v roce vykázala policie 881 pachatelů (některé z nichž byly ženy) z domácností obětí. V roce 2011 došlo celkem k 1 430 případům vykázání pachatelů policií.

Statistika Ministerstva vnitra svědčí o tom, že během prvních šesti měsíců sledovaného roku bylo ohlášeno 661 případů domácího násilí a policie vyšetřovala 485 případů, téměř dvojnásobek v porovnání s rokem 2011. Během téhož období bylo 150 osob odsouzeno za domácí násilí, z nichž 52 dostalo tresty odnětí svobody, 95 podmíněné tresty a tři tresty obecně prospěšných prací.

Ministerstvo vnitra schválilo celonárodní akční plán pro prevenci domácího násilí na období let 2011-14, který se zaměřuje na podpůrné služby pro oběti domácího násilí a jejich děti, školení policie a modifikaci chování pachatelů. Tento plán vyzval k provedení studie ekonomického dopadu domácího násilí. Nevládní organizace ProFem publikovala tuto studii v říjnu. Průzkum této nevládní organizace odhalil, že přibližně 40 procent žen bylo vystaveno domácímu násilí během života a že přibližně 400 000 žen čelí domácímu násilí každý rok. Během roku 2010 bylo stíháno 343 případů násilí, což odpovídá přibližně 2 procentům počtu incidentů odhadovaných ve zprávě organizace ProFem. Během roku 2010 byl celkový ekonomický dopad domácího násilí odhadován na 1.3 miliard korun, včetně nákladů na prosazování zákona, stíhání, sociální služby, zdravotní péči a nezaměstnanecké dávky a zdravotní volno.

Nevládní organizace uváděly, že školení o problematice domácího násilí absolvovalo jen málo policistů. Většina z nich nebyla dosud v této oblasti vůbec školená nebo školená jen málo. Policie i nadále spolupracovala s organizacemi poskytujícími sociální služby. Obětem znásilnění a domácího násilí poskytovala psychologické poradenství řada tísňových linek a krizových center. Za prvních osm měsíců roku přijala například telefonní linka Dona 2 748 hovorů týkajících se domácího násilí, přičemž za stejné období roku 2011 to bylo pro srovnání 4 244 hovorů.

Sexuální obtěžování: Protidiskriminační zákon zakazuje sexuální obtěžování a pohlíží na ně jako na typ přímé diskriminace. Osoba, která byla obtěžovaná, může žádat o nápravu před soudem a žádat odškodnění za způsobenou újmu. Důkazní břemeno spočívá na obviněné osobě, která musí dokázat, že žalující osobu nediskriminovala. Odsouzeným může být udělena pokuta až do výše 70 000 korun, mohou být propuštěni ze zaměstnání nebo jim může být uložen trest odnětí svobody. Případy sexuálního obtěžování jsou však vyšetřovány vzácně. Policie často odkládala vyšetřování do té doby, než došlo ke spáchání závažnějších trestních činů, jako například donucování k pohlavnímu styku, znásilnění nebo tělesnému napadení.

Soudní proces s lékařem a vlastníkem nemocnice v Praze, který údajně donutil k pohlavnímu styku a znásilnil několik ze svých zaměstnankyň, byl zahájen v září. Státní zástupce pro něj žádal trest odnětí svobody na 12 let.

Pachatelům odsouzeným za dlouhodobé pronásledování mohou být uloženy tresty odnětí svobody až na tři roky. V první polovině roku bylo policii ohlášeno 535 případů dlouhodobého pronásledování, která předala 380 případů státnímu zastupitelství k dalšímu vyšetřování. Soudy v první polovině roku odsoudily za dlouhodobé pronásledování 110 osob, z nichž 12 dostalo tresty odnětí svobody a 87 podmíněné tresty. V roce 2011 odsoudily soudy 217 osob, z nichž udělily tresty odnětí svobody 24 pachatelům a podmíněné tresty 164 odsouzeným.

Dvacet čtyři osob dostalo jiné typy trestů a pět z nich odsouzeno nebylo.

Reproduktivní práva: Páry a jednotlivé osoby měly právo rozhodnout svobodně a odpovědně o počtu svých dětí, časovém odstupu mezi nimi a věku, kdy je počnou, a měly informace a prostředky, aby tak činily bez diskriminace, donucování a násilí. Antikoncepce byla běžně dostupná a odborná porodní péče byla široce rozšířená.

Diskriminace: Zákon zaručuje mužům a ženám stejná práva, včetně oblasti rodinných a majetkových práv. Podle údajů Českého statistického úřadu pro rok 2011 bylo nezaměstnaných 7,9 procent žen, v porovnání s mírou nezaměstnanosti 5,8 procent u mužů. V roce 2011 bylo z pracovních sil mimo zemědělství 43,6 procent žen. Platy žen zaostávaly za platy mužů vykonávajících obdobnou práci něco víc než 21 procent a ženy pracovaly spíše v méně dobře placených profesích než muži. Rada pro rovné příležitosti mužů a žen sledovala genderové otázky a poskytovala státu rady ohledně vynucování rovnosti práv mezi pohlavími.

Skupiny zabývající se lidskými právy žen hlásily v roce 2012, že sociální reformy a následné škrtky dávek sociálního zabezpečení, včetně subvencování péče o děti, dávek mateřské dovolené a nezaměstnaneckých dávek, mohou mít disproporční dopad na ženy.

Děti

Registrace narození: Občanství dětí se odvozuje od občanství jejich rodičů. Dítě, jehož alespoň jeden rodič je občanem státu, se stává automaticky občanem. Narození se registrují okamžitě.

Zneužívání dětí: Zneužívání dětí, i když je nezákonné, zůstává i nadále problémem. Nezletilý je definován jako osoba ve věku nižším než 18 let. Podle průběžné patnáctileté studie, kterou realizují sexuologové na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze, zažilo 10 procent dětí v zemi sexuální zneužívání, sedm procent bylo nejméně jednou sexuálně zneužito, tři procenta jsou zneužívána opakovaně.

Tresty odnětí svobody pro pachatele odsouzené za zneužívání dětí mohou být až do výše pěti let nebo 12 let v případě úmrtí dítěte. Ministerstva vnitra a spravedlnosti zavedla zvláštní místnosti pro výslechy dětí postižených zneužíváním a svědků. Pokud speciálně vyškolení policisté dodrží speciální požadavky pro výslech (přítomnost psychologů a v některých případech i soudců a obhájců), nevyžaduje se po zneužitých dětech, aby dále svědčily během soudního přelíčení.

V dubnu 2011 byli dva bratři ve věku dvou a tří let nalezeni v bytě ve špatném tělesném a duševním stavu. Vyšetřovatelé zjistili, že tyto děti se narodily v tomto bytě a nikdy se z něho nedostaly. Jejich narození nebylo nikdy zaregistrováno, děti nebyly očkovány a nikdy se jim nedostalo žádné zdravotní péče. Chlapci neuměli mluvit a jejich žvýkácké reflexy nebyly vyvinuté. V červenci byl otec těchto „vlčích dětí“, jak se jim začalo říkat, odsouzen k trestu odnětí svobody na osm let. Matka dostala podmíněný trest a bylo jí nařízeno psychiatrické léčení.

Manželství dětí: Minimální věková hranice pro manželství stanovená zákonem je 18 let. Někteří příslušníci romské obce vstupovali do manželství před dosažením tohoto zákonného věku – v roce 2011 bylo takových osob 21. Zákon umožňuje v některých situacích uzavření manželství ve věku 16 let, ale nebyla hlášena žádná manželství ve věku nižším než 16 let.

Nucená prostituce dětí: Za pohlavní styk s osobou mladší patnácti let hrozí nepodmíněný trest odnětí svobody v délce až osm let a v případě úmrtí dítěte až osmnáct let. Minimální věková hranice pro dobrovolný pohlavní styk je patnáct let. Zákon zakazuje držení, výrobu a šíření dětské pornografie, za což hrozí nepodmíněný trest odnětí svobody v délce až osm let. Podle statistik ministerstva vnitra policie vyšetřovala během prvních šesti měsíců roku 33 případů nucené dětské prostituce, v porovnání s 98 případy v roce 2011. Některé děti se samy věnují prostituci, aniž by k tomu byly zřejmě nuceny třetí osobou.

Ministerstvo spravedlnosti ohlásilo, že během prvních šesti měsíců roku došlo k odsouzení 48 osob za výrobu nebo jiné zacházení s dětskou pornografií. Čtyři z

těchto osob byly odsouzeny k trestů, odnětí svobody a 44 jich dostalo podmíněné tresty. Deset osob bylo usvědčeno ze zneužití dítěte pro výrobu pornografie a tři z nich dostaly trest odnětí svobody.

Během roku policie vyšetřovala případ týkající se dětské pornografie v rámci mezinárodní operace ICARUS vedené EUROPOLEM. Tato operace odhalila síť distributorů dětské pornografie ve 22 zemích a zajistila 269 podezřelých. Česká policie zajistila 20 osob, které v této síti údajně hráli roli.

Mezinárodní únosy dětí: Česká republika je signatářem Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí z roku 1980. Informace týkající se konkrétních zemí jsou uvedeny na webové stránce ministerstva zahraničí USA na adrese www.travel.state.gov/abduction/country/country_3781.html.

Antisemitismus

Přestože odhady se různí, má se za to, že židovská populace v zemi čítá asi 10 000 osob. Veřejné projevy antisemitismu byly v zásadě vzácné, avšak po celé zemi byly aktivní malé, poměrně dobře organizované ultrapravicové skupiny s antisemitskými názory. Ministerstvo vnitra nadále proti těmto skupinám postupovalo, přičemž sledovalo jejich činnost, posilovalo spolupráci s policií ze sousedních zemí a zajišťovalo ukončení nepovolených srazů.

V roce 2011 Ministerstvo vnitra evidovalo 18 trestných činů s antisemitským motivem. Během téhož období hlásila Federace židovských obcí 17 antisemitských incidentů, včetně poškození majetku, nástřiků antisemitských nápisů a nacistických symbolů, hrozeb a výpadů.

V lednu poškodili neznámí vandalové 10 náhrobků na židovském hřbitově v Puklici u Jihlavy. Policie tento případ vyšetřovala. V září našla policie 26 překocených náhrobků, z nichž některé byly rozbité, na židovském hřbitově v Prudicích.

V únoru publikoval velmi známý antisemitský bloger, Adam Bartoš, článek obviňující Židy ze spiknutí a manipulace sdělovacích prostředků. Představitelé Federace židovských obcí, Židovského muzea a Evropského institutu odkazu šoa odsoudili tento článek ve společném prohlášení. Předseda Strany zelených, Ondřej Liška, podal trestní žalobu proti údajnému podněcování k rasové nenávisti. Státní žalobce hlavního města Prahy tuto žalobu zamítl. Bartoš je napojený na

antisemitské, protiromské, rasistické a extrémně pravicové organizace. Někteří pozorovatelé vyjádřili obavu, že někteří pravicoví politici mlčky schvalovali Bartošovy názory.

Obchodování s lidmi

Viz výroční zpráva Ministerstva zahraničí USA o obchodování s lidmi (*Trafficking in Persons Report*) na adrese www.state.gov/j/tip.

Osoby s postižením

Zákon zakazuje diskriminaci osob s tělesným, duševním nebo jiným postižením v zaměstnání, vzdělávání, přístupu ke zdravotní péči, veřejné dopravě nebo jiným státním službám a toto opatření je všeobecně dodržováno. Stát tato opatření účinně vynucoval. Osoby s postižením však měly problém se získáváním vhodného obytního bydlení a nezaměstnanost mezi nimi byla nepřiměřeně vysoká. Většina postižených dětí měla možnost docházky do běžných základních a středních škol i univerzit. Řada dětí s postižením byla umístěna do zvláštních škol nebo „praktických“ škol, které jsou určeny pro děti s „mírnou retardací“. Tyto školy nepřipravují děti pro vzdělávání na univerzitní úrovni. Ředitelé základních škol měli pravomoc přijímat nebo odmítat kteréhokoli žáka na základě schopnosti školy plnit jeho individuální potřeby. Nebylo vzácné, že běžné školy odmítly přístup studentům s postižením.

Z 54 stanic metra v Praze bylo 32 přístupných osobám s postižením, včetně pouhých pěti z 15 hlavních stanic ve středu města. Většina autobusů a nových tramvají má vstupní dveře s nízkou podlahou, aby vyhověla osobám s postižením. Metro, autobusové a tramvajové systémy oznamují zastávky a jsou vybaveny zařízením pro nevidomé osoby.

Veřejný ochránce práv je povinen pravidelně navštěvovat všechna státní i soukromá zařízení, kde pracují osoby s fyzickým postižením, prověřovat, zda podmínky, ve kterých pracují, nejsou v rozporu se základními právy, a usilovat o lepší ochranu proti možnému zneužívání těchto osob. Veřejný ochránce práv tyto návštěvy během roku konal.

Stát pokračoval s rozvíjením programu pro osoby s postižením, Mobilita pro všechny, který se zaměřuje na odstraňování překážek v přístupu do veřejných budov v městech a obcích a na zvyšování přístupnosti veřejné dopravy.

Národnostní/rasové/etnické menšiny

Mezi menšinové skupiny v České republice se řadí Bulhaři, Chorvati, Maďaři, Němci, Řekové, Poláci, Romové, Rusíni, Rusové, Slováci, Srbové, Ukrajinci a Vietnamci. Rada české vlády pro národní menšiny nezahrnuje do tohoto výčtu nové obce imigrantů, jako je například početná vietnamská populace, jejíž počet se odhaduje přibližně na 58 000 osob.

Romové, kteří čítají přibližně 200 000 osob, čelí vysoké míře chudoby, nezaměstnanosti a negramotnosti a také různým úrovním diskriminace ve vzdělání, zaměstnání a bydlení. Společenské předsudky proti romským obyvatelům České republiky se občas projeví násilnými útoky. Některé organizace pro lidská práva kritizovaly reakci na diskriminaci Romů jako nedostatečnou. Dne 1. března vydala koalice Evropského centrum pro práva Romů (ECPR), Amnesty International a iniciativy Nenávist není řešení dopis vyzývající úřady, aby zakročily proti antiromskému násilí. Centrum ECPR poukázalo na zprávy o 23 násilných útocích proti Romům uveřejněných ve sdělovacích prostředcích v předcházejících šesti měsících, které vedly ke třem úmrtím. ECPR kromě toho uvedlo, že v předchozím roce se uskutečnilo 16 antiromských demonstrací a že má informace o 11 žhářských útocích na domovy romských rodin „v nedávných letech“.

Dělnická strana (DS), která byla známá svou nenávistí vůči Romům a dalším menšinám, byla zakázána v roce 2010, ale byla nahrazena Dělnickou stranou pro sociální spravedlnost (DSSS) nedlouho poté, prakticky se stejným členstvem i vedením. DSSS uspořádala 15. září srazy v severočeských městech Varnsdorf, Rumburk, a Šluknov u příležitosti jednoho výročí rozsáhlých demonstrací v této oblasti v roce 2011.

Událostí v Rumburku a Šluknově se však zúčastnilo málo lidí; na sraz ve Varnsdorfu přišlo přibližně 250 účastníků, v porovnání s až 2 000 na některých mítincích v roce 2011.

Dne 26. září vydal Krajský soud v Praze rozsudek nad čtyřmi muži obviněnými ze žhářského útoku proti romské rodině ve středočeském městě Býchory, ke kterému došlo v červnu 2011. Vojtěch Vyhnánek, který hodil zapálenou louč otevřeným oknem do domu rodiny, byl odsouzen k odnětí svobody na čtyři roky bez možnosti částečného zmírnění trestu za rasově motivovaný pokus o těžké ublížení na těle. Ostatní tři byli obžalováni pro nápomoc a dostali podmíněné tresty odnětí svobody ve výši dvou až tří let za to, že během tohoto útoku vykřikovali rasistické urážky. Romská rodina se odstěhovala z Býchor dva dny po tomto útoku a odmítla svědčit

v přítomnosti obžalovaných. Tito čtyři muži vyslovili lítost nad svými činy, ale i nadále popírali, že byli rasisticky motivovaní.

Celostátní sdělovací prostředky se nepoměrně více věnují kriminalitě a násilným činům páchaným Romy v porovnání s podobným chováním většinové populace nebo jiných menšin. Některé reportáže ve sdělovacích prostředcích se ukázaly jako nepravdivé a založené na falešných obviněních. V jednom případě ohlásil v dubnu patnáctiletý chlapec z Břeclavi, že ho skupina romských mladíků brutálně napadla poté, co jim odmítl dát cigaretu. Tato zpráva byla přetřásána v hlavních celonárodních sdělovacích prostředcích řadu týdnů a vedla k rozsáhlým demonstracím proti „romské zločinnosti“. Policejní vyšetřování však nakonec prokázalo, že tento chlapec si celou událost vymyslel a fakticky se zranil sám, když se pokoušel o akrobatický cvik na balkoně v osmém patře. V prosinci odsoudil soud tohoto chlapce na 20 hodin obecně prospěšných prací s jednoroční zkušební lhůtou za falešné svědectví. Soud se vyjádřil tak, že na jeho rozhodnutí měl vliv věk chlapce a žádný předchozí záznam v rejstříku trestů.

V září provedla česká Rada pro rozhlasové a televizní vysílání studii reportáží o romských obcích televizní stanice TV Nova, které byly odvysílány v lednu a v únoru. Na základě této analýzy rada rozhodla, že tato stanice opakovaně uváděla informace o příslušnících romské menšiny, které byly vybrány a napsány způsobem, jímž tento operátor porušil povinnost nezahrnovat do svých programů materiál, který posiluje stereotypní předsudky o etnických nebo rasových menšinách. Tato studie pokračovala.

Někteří politici, zejména na úrovni místních samospráv, otevřeně kritizovali romské obce, často útočili na romskou menšinu, kladli jí za vinu její vnitřní problémy a přikládali jí kolektivní vinu za zločinnost. Dne 5. června prosadila poslanecká sněmovna zákon, kterým se místním samosprávám udělila pravomoc vykázat občany, kteří se opakovaně dopouštějí přestupků, jako je prostituce, žebrání a pití alkoholu z míst, kde to je zakázáno. Kritici tuto novelu charakterizovali jako tence zahalený pokus zaměřovat se na Romy. President Klaus tento zákon vetoval a vrátil ho zpět do parlamentu, kde prostá většina poslanecké sněmovny může toho veto přehlasovat.

K 1. lednu poskytlo Ministerstvo vnitra financování pro 87 „asistentů prevence kriminality“, kteří spolupracovali s policejními silami místních samospráv ve 26 městech a obcích České republiky. Více než polovina těchto asistentů byli Romové. Tito asistenti působí jako prostředníci ve sporech mezi Romy a ostatními

občany, než dojde k jejich eskalaci. Evropská unie financovala 50 těchto míst, zatímco Ministerstvo vnitra platilo za zbývající.

I když zákon zakazuje diskriminaci v zaměstnání na základě etnického původu, Romové se i nadále potýkali s diskriminací v zaměstnání, bydlení a ve školách. Někteří zaměstnavatelé odmítli Romy přijmout a žádali, aby jim místní úřady práce romské uchazeče neposílaly. Během roku došlo k několika málo případům stíhání podle tohoto zákona. Odhaduje se, že 60-70 procent Romů je nezaměstnaných. Podle Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách se nezaměstnanost v oblastech s vysokým procentem romských obyvatel blížila k 90 procentům.

Zatímco diskriminace v bydlení na základě etnického původu je zákonem zakázána, nevládní organizace uváděly, že některé obce nadále uplatňují obecní vyhlášky způsobem, který diskriminuje některé sociálně znevýhodněné skupiny, především Romy, včetně toho, že rozhodnutí o přidělení bytu zakládá na pověsti uchazeče a rodiny v předchozích místech pobytu. Podle některých organizací existují důkazy o tom, že domácí a v některých případech i představitelé místních samospráv neoprávněně zvyšovali nájemné v sídlištích se subvencovaným bydlením, takže v nich byly nájem vyšší než na soukromém bytovém trhu. Protože pro mnohé Romy bylo obtížné zajistit si jiné bydlení, museli často platit za obecní byty vyšší nájem než ostatní nájemci.

Přibližně jedna třetina Romů žije ve “vyloučených lokalitách”, neboli v ghettech. Takových ghatt bylo v České republice více než 400, často s nevyhovujícím bydlením a špatnými zdravotními podmínkami. Vedle diskriminace v bydlení patří k důvodům nárůstu romských ghatt zvyšování nájemného v jiných oblastech a proces přeměny městských čtvrtí v místa pro bohaté.

Romské děti byly v nepoměrně větší míře umísťovány do speciálních škol, známých jako „praktické“ školy, což znamená jejich faktickou segregaci do podřadného vzdělávání. Podle zprávy veřejného ochránce práv navštívila během roku přibližně jedna třetina romských dětí zvláštní školy, které jim dávaly jen malou možnost pokračovat ve vzdělávání na vyšších úrovních. V běžných školách byly romské děti mnohdy segregovány od většinové populace, jednak kvůli místu pobytu (často v obci s převážně romskou populací), jednak proto, že představitelé škol v běžných školách někdy přeřazovali romské děti na zvláštní výuku. Konečné rozhodnutí o umístění dětí do zvláštní školy však činí soudce na základě doporučení sociální pracovnice. Od roku 2012 musí rodiče před tím, než lze jejich děti umístit do zvláštní školy, podepsat informovaný souhlas. Odborníci

však vyjadřovali obavy, že rodiče budou souhlasit s podepsáním takové dohody, pokud se budou domnívat, že jejich děti se budou ve zvláštních školách setkávat s menší diskriminací než v běžných školách.

Přestože zákon umožňuje výuku v romštině, žádná základní škola v zemi v ní nevyučovala. Romština byla vyučována jako cizí jazyk na dvou středních školách a několika univerzitách.

Dne 25. července vláda prodloužila mandát Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách na další tři roky, do konce roku 2015. Část názvu agentury „v romských lokalitách“ byla vypuštěna, aby se tím signalizoval přesun politiky směrem k šířeji založeným snahám o začlenění. Tato agentura má za zavádět vládní Strategii boje proti sociálnímu vyloučení s cílem zlepšovat vzdělávání, bydlení, bezpečnost, regionální rozvoj, zaměstnanost a rodinné/sociální/zdravotní služby pro sociálně vyloučené nebo znevýhodněné osoby, z nichž mnohé jsou příslušníky etnických a jiných menšin.

Společenský útlak, diskriminace a akty násilí na základě sexuální orientace a genderové identity

Vláda nevedla statistiku ohledně násilných incidentů směřovaných proti jednotlivcům na základě jejich sexuální orientace nebo genderové identity. Zpráva vládní pracovní skupiny o otázkách sexuálních menšin uvedla, že fyzické a slovní útoky se objevují, avšak mnohdy nejsou hlášeny.

Byly hlášeny některé případy diskriminace osob na základě sexuální orientace nebo genderové identity. Například homosexuální, bisexuální osoby a osoby se změněným pohlavím v partnerském vztahu nesměly adoptovat dítě a homosexuální osoby partnerském vztahu nemohly adoptovat biologické dítě svého partnera, i když samostatné homosexuální, bisexuální osoby a osoby se změněným pohlavím mohou adoptovat. Antidiskriminační zákony a zákony proti nenávistné trestné činnosti existují, ale nezaměřují se konkrétně na homosexuální, bisexuální osoby a osoby se změněným pohlavím.

Přestože neexistovaly žádné překážky pro organizace homosexuálních, bisexuálních osob a osob se změněným pohlavím ani pro každoroční Pražskou parádu hrdosti, několik málo představitelů Kanceláře prezidenta se proti ní vyslovovalo a označovalo ji za „odpornou frašku“ a „náborovou akci homosexualismu“.

Jiné společenské projevy násilí nebo diskriminace

Osoby s HIV/AIDS se setkávaly se společenskou diskriminací, přestože nebyly hlášeny žádné případy projevů násilí. Česká společnost AIDS pomoc (ČSAP) hlásila řadu případů diskriminace souvisejících hlavně s přístupem ke zdravotní a zubní péči a neoprávněným propouštěním. Stát ve většině případů nezasáhl, protože osoby s HIV/AIDS často dávaly přednost utajování svého stavu namísto aby si podávaly stížnosti.

Pacienti s HIV/AIDS, kteří náhle onemocněli a potřebovali okamžitou zdravotní péči, naráželi na podstatné problémy. Nejčastěji to bylo kvůli nemožnosti získat přístup k lékaři nebo odmítání pomocného zdravotního personálu umožnit tento přístup. Dokonce i v nemocnicích s oddělením specializovaným na HIV/AIDS se často stávalo, že pacienty léčil pouze jeden lékař v určité dny v týdnu. ČSAP hlásila případy osob vyžadujících nouzovou péči, kterým bylo řečeno, aby přišly znovu jiný den, kdy bude k dispozici lékař vyhrazený pro HIV/AIDS, nebo aby počkaly, než budou ošetřeni všichni ostatní pacienti.

Podle ČSAP byl ukončen pracovní poměr s policistou poté, co se jeho nadřízení dozvěděli, že má HIV/AIDS. Toto propuštění policisty bylo důsledkem interních předpisů Ministerstva vnitra vyžadujících ukončení pracovního poměru policistů nebo hasičů v aktivní službě, u kterých došlo ke zjištění určitých chorob, kromě jiného HIV/AIDS a leukémie.

Oddíl 7. Práva pracujících

a. Svoboda sdružování a právo na kolektivní vyjednávání

Zákon a související předpisy a zákonné nástroje, chrání právo pracujících zakládat odborové organizace a vstupovat do nich podle vlastního uvážení bez nutnosti mít k tomu souhlas nebo splnit přemrštěné požadavky. Umožňuje jim tyto činnosti provádět bez zábran. Pracující ve většině zaměstnání mají zákonné právo na stávku, jestliže selžou vyjednávání. Stávky mohou být omezeny nebo zakázány v odvětvích základních služeb, jako jsou nemocnice, dodavatelé elektřiny a vody, řízení leteckého provozu, odvětví jaderné energie a odvětví naftového průmyslu a těžby zemního plynu. Příslušníci ozbrojených sil, státní zástupci a soudci mají zakázáno zakládat odborové organizace a vstupovat do nich a nemají povoleno stávkovat.

Právo na stávkou je upraveno zákonem a kolektivním vyjednáváním. Zákon umožňuje kolektivní vyjednávání, které je obvykle vedeno mezi odbory a zaměstnavateli v rámci firmy. Zákon zakazuje diskriminaci na základě odborového členství a neuznává odborovou činnost za platný důvod k propuštění.

Možnost kolektivního vyjednávání je omezenější u státních zaměstnanců, jejichž mzdy jsou upraveny zákonem. Podle zákona mohou pracovníky, včetně osob, které nejsou členy odborových organizací, právně zastupovat pouze odbory. Od odborových organizací se vyžaduje, aby při plánování stávky písemně informovali zaměstnavatele o počtu stávkujících a aby jim poskytli seznam členů stávkového výboru nebo kontaktní osob pro vyjednávání. Stávka musí být ohlášena nejméně tři dny předem. Přestože předpisy opravňují členy odborů, aby prováděli určité odborové aktivity v pracovní době, nikde není uvedeno množství času, na které pracovníci mají pro tento účel nárok, což zaměstnavatelům ponechává široký prostor pro výklad. Odbory vyjádřily obavu, že novela zákoníku práce, který vešel v platnost během roku, může negativně ovlivnit schopnost zaměstnanců malých podniků zachovat svá práva. Tato novela údajně také zrušila povinnost zaměstnavatelů vyjednat s odbory ve věcech týkajících se jednotlivých osob nebo nacházet s nimi vzájemný souhlas ohledně některých problémů na pracovišti.

Zákon chrání představitele odborů před propuštěním zaměstnavatelem během jejich funkčního období a na dobu 12 měsíců po jeho skončení. Pokud chce zaměstnavatel propustit představitele odborů, musí nejprve získat souhlas od odborové organizace tohoto zaměstnance. Pokud mu odbory tento souhlas nedají, je propouštěcí příkaz neplatný.

Pracující svého práva na sdružování a členství ve svobodných odborových organizacích a práva na stávkou a kolektivní vyjednávání v praxi všeobecně využívají, včetně cizinců a migrujících pracovníků. Přestože toto právo platí stejně pro občany České republiky i zahraniční pracovníky, posledně jmenovaní se do odborů nezapojují kvůli krátkodobé povaze své práce nebo z nedostatku sociální interakce s českými zaměstnanci. Počet případů porušování zákoníku práce a odborových pravidel se podle Českomoravské konfederace odborových svazů (ČMKOS) během roku zůstal nezměněný. ČMKOS hlásila řadu případů porušování zákona a diskriminace, včetně správních překážek v procesu kolektivního vyjednávání, neschválených jednostranných změn platů a hrozeb propuštění z práce, pokud zaměstnanci nepřestanou ve svých odborových činnostech nebo pokud se pokusí založit odbory. Odborově organizovaní i neorganizovaní zaměstnanci však často nebyli ochotni podat formální stížnosti nebo svědčit proti svým zaměstnavatelům z obavy o ztrátu zaměstnání, snížení

platu nebo zhoršení pracovních podmínek. Podle ČMKOS podávali zaměstnanci obvykle stížnost pouze pokud byla jejich pracovní místa bezprostředně ohrožena nebo po ztrátě zaměstnání. ČMKOS hlásila případy, kdy zaměstnavatelé neposkytli členům odborů dostatečnou placenou dobu volna k plnění odborových povinností.

Po založení místní odborové pobočky OS KOVO (české federace kovodělníků) v roce 2010 začalo vedení mezinárodní firmy v Brně vykonávat nátlak na členy odborů, aby stáhli své členství, a na nečleny, aby se k odborům nepřipojili. Vedení této firmy nutilo zaměstnance, aby se namísto toho stali členy ustavené odborové rady sestávající se zaměstnanců nakloněných vedení firmy. Pracovní smlouva předsedy odborové organizace byla změněna a on byl převeden na nižší, rukodělnou pracovní funkci. Vedení se pokusilo odbory rozpustit, ale celonárodní odborová organizace OS KOVO zasáhla.

Přestože jsou odbory oficiálně nezávislé na politických stranách, existuje mezi nimi a českou sociálně demokratickou stranou (ČSSD) tradiční ideologické partnerství. Klíčové cíle odborových organizací často ladí s politickou platformou sociálních demokratů a ČSSD často veřejně podporuje plány na stávky a ostatní akce organizované odborovými organizacemi. Dva bývalí předsedové ČMKOS, hlavní odborové federace 30 nezávislých odborových organizací, se po skončení odborových kariér nechali zvolit do senátu a evropského parlamentu jako nominovaní kandidáti ČSSD.

b. Zákaz nucené nebo povinné práce

Zákon zakazuje nucenou nebo povinnou práci a stát tyto zákazy účinně vynucoval. Soudy vydaly během roku své první rozsudky podle konkrétních ustanovení trestního zákoníku týkajících se nezákonného obchodování s lidmi a uložily tresty odnětí svobody v rozsahu od tří do osmi let.

Stát prosadil nové zákony a upevnil předpisy týkající se možného zneužívání pracovních sil pracovními agenturami zvýšením bariér pro vstup pracovních agentur na trh, ukládáním pokut za nelegální zaměstnávání a stanovením lhůt pro dočasné zaměstnávání cizích státních občanů. Následkem prosazení nových předpisů se celkový počet pracovních agentur snížil o 30 procent. V lednu najalo Ministerstvo práce a sociálních věcí další pracovních inspektory speciálně vyškolené pro rozeznávání ukazatelů nezákonného obchodování s pracovními silami.

Objevila se však hlášení, že muži i ženy, včetně migrujících pracovníků, byli podrobováni nucené práci v České republice prostřednictvím dluhového nevolnictví a v omezených případech nucené práce v domácnosti. Nábory obětí nezákonného obchodování s lidmi byl často prováděn v zahraničí pomocí klamavých praktik soukromých pracovních agentur. Například pracovní inspektoři v Plzeňském kraji v západních Čechách vypátrali skupinu rumunských obětí nezákonného obchodování s lidmi, pracujících v květinářství, kde byly podrobeny horším pracovním podmínkám, než stanovily jejich podepsané pracovní smlouvy.

Viz též zpráva Ministerstva zahraničí USA o obchodování s lidmi (*Trafficking in Persons Report*) na adrese www.state.gov/j/tip.

c. Zákaz práce dětí a minimální věková hranice zaměstnanců

Minimální věková hranice pro práci je 15 let. Minimální věková hranice pro práci je 15 let. V případě porušení předpisů dětské práce hrozí pokuta až do výše 2 milionů korun. Český úřad bezpečnosti práce (ČÚBP) dodržování těchto předpisů v praxi účinně kontroloval. Během roku nehlásil ČÚBP žádné případy porušování zákona o dětské práci.

d. Přijatelné pracovní podmínky

Ministerstvo práce a sociálních věcí stanoví minimální mzdu a dohlíží na její dodržování. Minimální mzda ve sledovaném roce byla osm tisíc korun měsíčně. V porovnání s ní byly „minimální existenční náklady“, definované jako minimální obnos potřebný pro uspokojení základních potřeb dospělé osoby v pracovním věku na jeden měsíc, stanoveny na 2 200 korun. Dodržování minimální mzdy je jedním z hlavních cílů kontrol ČÚBP. Zákon vyžaduje stejný plat za stejnou práci.

Zákon stanoví čtyřicetihodinový pracovní týden, dva dny odpočinku týdně a placenou přestávku v trvání alespoň třicet minut během běžné osmihodinové směny. Zaměstnanci mají nárok na 20 dní placené dovolené ročně. Zaměstnavatel může požadovat až osm hodin přesčasu týdně v případě silné poptávky, ale nesmí si vyžádat více než 150 hodin přesčasu v jednom kalendářním roce. Další přesčasová práce podléhá souhlasu zaměstnance. Ustanovení zákoníku práce stanoví plat za přesčasovou práci, který je roven nejméně 125 procent průměrného platu.

Inspektoři ČÚBP provedli během sledovaného roku 5 628 kontrol dodržování pracovního zákoníku. Za podstatné porušování zákoníku práce týkající se

pracovních smluv, podmínek pracovního prostředí, mezd, plateb za přesčasové hodiny a pracovních přestávek udělil ČÚBP pokuty v celkové výši 38,5 milionů korun. V roce 2011 bylo v České republice 336 pracovních inspektorů. Plán pracovních inspekcí ČÚBP kladl speciální důraz na odvětví, kde typicky existují nebezpečné pracovní podmínky, jako například ve stavebnictví, těžkém průmyslu, zemědělství a lesnictví. Pracovní inspektoři si stanovili přednostní inspekce kvůli nezákonnému zaměstnávání v hotelovém, restauračním, maloobchodním a stavebním odvětví. Inspektoři ČÚBP často zasahovali ve spolupráci s Úřadem práce, Úřadem sociálního zabezpečení, Cizineckou policií, Celním úřadem a ostatními vládními orgány.

Podle Mezinárodní organizace pro migraci však nebyly v případech migračních pracovníků standardní pracovní podmínky vždy dodržovány. Zahraniční pracovníci s relativně nízkou kvalifikací pocházející z méně rozvinutých zemí jsou někdy závislí na dočasných pracovních agenturách, aby si mohli najít a udržet práci. Podle odborů a nevládních organizací se objevily případy porušování pracovněprávních podmínek i nelidské zacházení s migranty, kterých se dopouštěly tyto agentury. Nejčastěji jsou mzdy vypláceny těmto agenturám, které si z nich část vezmou, takže výsledkem je mzda nižší než minimální, přesčasová práce bez náležité odměny pro pracovníky nebo práce vykonávaná bez jakékoli odměny vůbec. Protože migrující pracovníci podávají oficiální stížnosti jen zřídka, místní orgány měly jen málo možností zasáhnout.

ČÚBP vykonával pravidelné inspekce a zabýval se obviněními z porušování zákoníku práce. Během sledovaného roku provedl ČÚBP inspekce v 60 pracovních agenturách zaměstnávajících migrující pracovníky. Podle ČÚBP tyto inspekce odhalily nesoulady v pracovních smlouvách, odepření výplat mzdových prémie nebo opožděné výplaty mezd a nesoulady týkající se odpracovaných hodin, přesčasů a pracovních přestávek. Přestože ČÚBP nepotvrdil žádné případy systematické diskriminace na základě občanství, pohlaví, věku nebo zdravotního stavu, porušování zákoníku práce bylo hlášeno nejčastěji v případech, kdy se lišily pracovní podmínky a mzdy stálých zaměstnanců a dočasných pracovníků dodaných agenturami.

Stát stanoví normy zdraví a bezpečnosti na pracovišti. Zaměstnavatel musí v souladu se zákoníkem práce zajistit pracovišti bezpečnost a ochránit zdraví pracovníků, udržovat bezpečné a zdravé pracovní prostředí a zabránit výskytu zdravotních a bezpečnostních rizik. ČÚBP účinně vynucoval dodržování předpisů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Zákony vyžadující přijatelné pracovní podmínky platí stejně pro všechny pracovníky všech odvětví. Během sledovaného

roku se 2 805 kontrol soustředilo na dodržování zdravotních a bezpečnostních norem, hlavně ve stavebním, restauračním a hotelovém, výrobním, dopravním, potravinářském a těžkém strojírenském odvětví. Inspekce byly prováděny s předstihem i v reakci na stížnosti. V případech, kdy došlo k podstatnému porušení zákona, byly uděleny pokuty, které celkově překročily 10,3 milionů korun. V roce 2011 klesl počet zaregistrovaných zranění na pracovišti o 4,8 procent oproti roku 2010, ale počet zranění na pracovišti kategorizovaných jako závažné vzrostl ve stejném období o 60 procent. Počet smrtelných nehod se během roku 2011 zvýšil o 1,5 procenta. K převažující většině zranění a úmrtí došlo ve stavebním průmyslu. Zaměstnanci malých a středních podniků se často vyhýbají používání ochranných pomůcek, i když je zaměstnavatel poskytuje. K zraněním nejčastěji dochází, když zaměstnanci podceňují rizika nebo zaměstnavatelé nevykonávají důslednou kontrolu nebo dozor nad pracovištěm.